

Asia: STM/2645/2017

Lausuntopyyntö tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Toimenpide-ehdotuksista yleisesti

Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämisen toimenpide-ehdotukset ovat ajankohtaisia, jotta tupakkalain asettama tavoite savuttomasta Suomesta saavutetaan vuoteen 2030 mennessä. Tupakkalaissa on ollut keskeisimpiä toteuttamisalueita: terveystieteiden, hintapolitiikka, rajoitukset, tutkimus ja seuranta sekä terveydenhuollon rooli veroituspalvelujen järjestämisessä. Nyt uusissa toimenpide-ehdotuksissa on nostettu hyvin esille nuorten tupakoinnin aloittamisen ehkäisy, savuttomat ympäristöt sekä vahvistettu tupakoinnin lopettamisen tuen merkitystä.

Nuorten tupakoinnin ehkäisy (4.2.3)

Nuorten tupakoinnin ehkäisyssä ikärajan nostaminen 20 vuoteen vähentää nuorten tupakka- sekä nikotiinituotteiden ostamista ja hallussapitoa. Edelleen tulee tehostaa vähittäismyyntipisteissä ikärajavaltuutusta kaikilta alle 30 vuotta näyttäviltä. Etelä-Karjalassa rajan läheisyys on myös näkynyt tupakka- ja nikotiinituotteiden saatavuudessa. Matkustajatuonnin rajoitusten tiukentamisen toivotaan näkyvän myös kulutuksen pienenemisessä.

STM ehdottaa, että liikunta- ja nuorisolakiin säädetään valtakunnallisten avustusten jakamisen sekä kuntien nuoriso- ja liikuntatyöhön liittyvien avustusten myöntämisen yhdeksi kriteeriksi sitoutumisen tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön ehkäisemiseksi. *Tämä sama edellytys voisi olla kaikissa julkisista varoista haettavissa avustuksissa.*

Savuttomat ympäristöt ja toimeenpanon tehostaminen (4.3)

Tällä hetkellä voimassa olevat tupakkalain tupakointikiellot koskevat pääsääntöisesti julkisia sisätiloja. Uudessa toimenpide-ehdotuksessa suositellaan kuntia ja muita julkisia sekä yksityisiä toimijoita rajoittamaan omilla toimenpiteillä tupakointia etenkin sellaisilla ulkoalueilla, joissa oleskelee alaikäisiä tai joissa tupakointi muutoin häiritsee alueella oleskelevia ja jossa tupakointia ei ole tupakkalain perusteella kielletty.

Julkisten tilojen ulkona tupakointia voidaan estää erilaisilla opasteilla, mutta sen valvonta on haasteellista, koska tupakointirikkomukset on koettu valvovien viranomaisten taholta niin vähäisiksi, ettei seuraamustoimenpiteisiin ole ryhdytty.

Tämä asettaa myös haasteita tupakoinnin- ja nikotiini tuotteiden käytön valvomiselle sosiaali- ja terveystieteiden kiinteistöjen läheisyydessä. Tupakoiville asiakkaille/potilaille tulee ensisijaisesti tarjota nikotiinikorvaushoitoa, mutta keskustelua on myös käytävä, tuleeko heille tarjota tupakointipaikka, joka sijainnillaan ei häiritse muita sosiaali- ja terveystieteiden toimintoja tai asiakkaita ja henkilöstöä.

Tupakoinnin lopettamisen tuki (4.5)

Tupakoinnin lopettamisen tukea on tehostettava edelleen. Koko hoitoketjussa tulisi ylläpitää vieroitusosaamista ja tarjota kaikille tupakoiville vieroitusohjausta. Uuden ehdotuksen mukaan maakunnissa tulisi olla tupakasta vieroituksen yksiköt, jotka toimisivat alueellisina kouluttajina ja konsultoisivat sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköitä vieroitushoidon toteuttamisesta. *Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuoltopiirin (Eksote) näkemyksen mukaan tupakanvieroitusyksikön palvelut voisivat sisältyä johonkin toisen yksikön toimintaan, mihin ne luontevasti istuisivat. Resurssia tulee kuitenkin kohdentaa tupakanvieroitustyöhön riittävästi.*

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tarvitaan vielä enemmän yhteistyötä tupakoivien asiakkaiden vieroituksen järjestämiseen sekä yhtenäisiä toimintamalleja. Tämä edellyttää eri yksiköistä vastuuhenkilöiden nimeämistä ja saumattoman yhteistyön toteutumista asiakkaan hoitopolun järjestämiseksi.

Tupakanvieroitusohjauksessa tulisi huomiota kiinnittää erityisryhmiin. Suomessa raskaana olevien äitien tupakointi ei ole laskenut odotetulla tavalla ja heidän tupakoinnin lopettamisen tukea on tehostettava vielä entisestään.

Seurantajärjestelmät (4.11)

Jatkossa tulee varmistaa, että tutkimuksella ja tupakkapoliittisten toimenpiteiden toteuttamistapojen ja toimivuuden arvioinnilla sekä seurannalla saadaan riittävästi tietoa päätöksentekoon ja sekä päätösten vaikuttavuuden arviointiin. *Tämä edellyttää myös omien käytänteiden vaikuttavuuden arviointia ja jatkuvaa kehittämistä tutkitun tiedon perusteella.*

Merja Lampinen
palvelupäällikkö

Taija Turkia
sairaanhoitaja

Minna Piirainen
ehkäisevän päihdetyön
suunnittelija